

УДК 351:851

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.2.43>**О. О. Харченко**

здобувач кафедри національної безпеки, публічного управління
та адміністрування,
Державний університет «Житомирська політехніка»

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ

У статті зосереджено увагу на доцільності формування інноваційного підходу до оприлюднення суб'єктами господарювання інформації про сталий розвиток. Досліджено проблему управління процесом соціо-еко-розвитку. Визначено, що сталий розвиток включає в себе середовище функціонування як підприємства так і людини, її соціальні, природні та економічні потреби. Підтверджено, що узагальнена інформація про сталий розвиток сукупності в розрізі галузі чи регіону дозволить забезпечити інформацією процес формування та реалізації публічно-управлінських рішень. Виокремлено вимоги до відкритості та прозорості інформації діяльності підприємств, якості та повноти інформації, що розкривається. Досліджено стейкхолдерів як оприлюдненої інформації так і публічної політики, серед яких: – суб'єкти ринку капіталів (ринок цінних паперів), суб'єкти ринку трудових ресурсів, суб'єкти ринку товарів (робіт та послуг), суспільство, управління суб'єктом господарювання. Визначено, що бізнес відносить до звітування в такому напрямку як до формальності, незважаючи на те, що держава не регламентує звітність сталого розвитку. Наведено напрямки прояву звітності сталого розвитку (звітність сталого розвитку розглядається як формальність, звітність сталого розвитку є інструментом налагодження діалогу між підприємством та громадянським суспільством). Розроблено механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання. Виокремлено особливості до оприлюдненої інформації про сталий розвиток підприємства для потреб користувача. Визначено основні повноваження держави при формуванні публічної політики в сфері сталого розвитку, а саме: передбачати порядок звітування підприємств про сталий розвиток, що врахує вище визначення складові. Досліджено моделі звітування про сталий розвиток підприємства. Наголошено на вимогах до суб'єктів регулювання оприлюдненої інформації про сталий розвиток підприємства. Охарактеризовано міжнародні моделі соціального звітування в світі.

Ключові слова: звітування, сталий розвиток, суб'єкт господарювання, звітність, модель, механізм, інформація.

Постановка проблеми. Важливе значення в забезпеченні сталого розвитку економічної системи держави займає первинна ланка, а саме суб'єкти господарювання як основні споживачі природних ресурсів та забруднювачі навколишнього середовища. Крім того, більшість населення працюють на підприємствах від управління соціальними процесами яких, залежить благополуччя як окремих людини так і цілих міст і регіонів (за умови, що підприємство є бюджетоутворюючим). Відповідно забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання є основою забезпечення сталого розвитку

регіону та держави. Важливе значення для стимулювання суб'єктів господарювання до сталого розвитку є вплив як держави так і суспільства, що визначає репутацію підприємства на ринках товарів (робіт, послуг), капіталу та праці. Від репутації підприємства на зазначених ринках залежить його економічний розвиток через залучення фінансових, трудових та матеріальних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання піднімалися в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Ш. Аст-

хана, А. Балл, М. Бартоломео, М. Беннетта, Дж. Дж. Боума, Т. Волтерса, М. Дж. Епспеїна, Ц. Ларрінага-Гонзалеса, Р. Грея, Р. Коуха, Дж. Беббінгтона, Л.В. Гнилицької, Д.О. Грицишена, І.О. Драгана, В.В. Євдокимова, Н.О. Лоханової, Ю.Ю. Мороз, О.О. Осадчої, О.М. Петрука, К.В. Романчук, С.В. Свірко, Л.В. Сироватченко, М.Дж. Мілне, Д.Л. Оувена, Ц.А. Тілта, В.К. Савчука, Л.В. Чижевської, В.А. Шпака, К.В. Шиманської та інші. В працях зазначених вчених в більшій мірі визначено процес добровільного звітування про сталий розвиток підприємств, проте власне механізм оприлюднення інформації та його державне регулювання в зазначених працях не окреслено, що вимагає наукового пошуку щодо організаційно-методологічних положень формування механізму оприлюднення інформації про сталий розвиток як складової публічної політики.

Мета статті – дослідити особливості державного регулювання процедури оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємств.

Виклад основного матеріалу. «Звітність сталого розвитку, зважаючи на сучасні тенденції розвитку економічних систем та їх вплив на економіко-екологічну безпеку й соціальний консенсус у суспільстві, є пріоритетним інформаційним інструментом управління господарською діяльністю промислових підприємств і задоволення запитів зовнішніх користувачів. Зокрема, «зі зростанням ринків соціально відповідального інвестування (СВІ) та більшою увагою інвесторів і кредитних інституцій до ширшого впливу діяльності компаній на економіку, навколишнє середовище та суспільство, зростає потреба в якісній інформації про такий вплив» [14]. В такому контексті є потреба в формуванні інноваційного підходу до оприлюднення суб'єктами господарювання інформації про сталий розвиток. Вагоме значення в даному контексті є формування механізму державного регулювання процесу оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання.

«Вживання і становлення сталого розвитку суспільства неможливо без інформатизації в глобальних масштабах, не може бути досягнуто стихійним шляхом.

Обов'язково потрібно управляти процесом соціо-еко-розвитку. Проблема управління знову впливає з контексту екологічного виміру стійкості соціокультурної реальності, а саме, управління через інформаційні ресурси. При цивілізаційному розвитку сталий розвиток розглядається як практика зниження потенційної нестійкості майбутнього стану соціальної системи, включаючи її взаємодію з природним оточенням. Аналіз сучасної соціально-економічної ситуації показує, що людство зараз стоїть перед кризою управління. Вихід з кризи передбачає можливості управління і регулювання відносин з природою ... сталий розвиток виступає похідною постсучасної ситуації соціуму, його природного оточення, яке теж еволюціонує під впливом антропологічного фактора, знаходячи нові властивості» [10, с. 416].

Для уникнення зазначеної ситуація публічна політика має бути направлена на регулювання господарської діяльності в контексті забезпечення динамічних вимог суспільства, які сьогодні концентруються в концепції сталого розвитку. Адже, сталий розвиток включає в себе середовище функціонування як підприємства так і людини, її соціальні, природні та економічні потреби. Говорячи про механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання варто говорити про забезпечення інформаційних потреб учасників суспільних відносин. Саме на основі оприлюдненої інформації окремого підприємства приймаються управлінські рішення як внутрішніми так і зовнішніми заінтересованими сторонами, що може вплинути як на розвиток підприємства так і на забезпечення безперервності його функціонування. В свою чергу узагальнена інформація про сталий розвиток сукупності в розрізі галузі чи регіону дозволить забезпечити інформацією процес формування та реалізації публічно-управлінських рішень.

«Із зростанням ринків соціально відповідального інвестування та більшою увагою інвесторів і кредитних інституцій до ширшого впливу діяльності компаній на економіку, навколишнє середовище та суспільство, зростає потреба в якісній інформації про такий вплив. Традиційно, річна фінан-

сова звітність містить стислу інформацію про екологічні, соціальні аспекти діяльності та корпоративне управління (ESG) компаній, зокрема щодо істотних ризиків у цих сферах. Нефінансова звітність надає значно більше інформації про вплив компанії на суспільство, економіку та навколишнє середовище, описуючи діяльність компанії у відповідному суспільному контексті. Зазвичай фінансова та нефінансова звітність оприлюднюються окремо, суттєво різняться за форматом і виконують різні цілі. Фінансова звітність має чітко визначену мету - інформування акціонерів, кредиторів, інвесторів та регуляторів, нефінансова звітність - інформування ширшого кола заінтересованих сторін, зокрема працівників, громадських організацій, органів влади, експертів" [6, с.1].

«Стейкхолдери зацікавлені в поточній економічній результативності та можливості довгострокового планування майбутніх результатів діяльності підприємства і вимагають надання всебічної інформації про діяльність та плани його розвитку, включаючи нефінансові дані про зовнішні ефекти її діяльності (екстерналії). Внаслідок збільшення кількості запитів від інвесторів і акціонерів щодо діяльності підприємств у сфері сталого розвитку, підвищуються вимоги до відкритості та прозорості їх діяльності, якості та повноти інформації, що розкривається. Завдяки діяльності таких міжнародних організацій, як Асоціація сертифікованих присяжних бухгалтерів (Association of Certified Chartered Accountants, ACCA), Міжнародний комітет з інтегрованою звітністю (International Integrated Reporting Committee, IIRC), Всесвітня рада з питань сталого розвитку (World Business Council for Sustainable Development), все більше організацій усвідомлюють переваги і практичні вигоди від підвищення інформаційної прозорості та складання управлінської звітності. З метою скорочення інформаційних розривів все більше підприємств використовують інформацію нефінансового характеру, що призводить до виникнення різних форм нефінансової звітності: соціальний звіт, екологічний звіт, звітність про сталий розвиток, звіт про соціальну відповідальність і ін.» [8].

Отже, питання сталого розвитку підприємств в цілому та механізму оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання є важливою складовою забезпечення інформаційних запитів основних стейкхолдерів як підприємства так і публічної політики взагалом. Основними стейкхолдерами як оприлюдненої інформації так і публічної політики є:

– суб'єкти ринку капіталів (ринок цінних паперів). При прийнятті рішень щодо можливості інвестування в господарську діяльність того чи іншого підприємства або ж підприємств певної країни, якщо мова йде про міжнародні фондові біржі. Так, на основі оприлюдненої інформації про сталий розвиток підприємств міжнародні інвестори можуть прийняти рішення про можливість інвестувати в економіку країни та пріоритетні галузі. Це обумовлено тим, що звітність сталого розвитку в більшій мірі може надати інформацію для оцінки ризиків. В контексті зазначеного прийнятий на державному рівні механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання є інструментом публічної політики, щодо підвищення інвестиційної привабливості країни. Крім того, на сьогодні питання сталого розвитку набуває все більшої актуальності в контексті оцінки фондових індексів, на чому наголошують вчені: Великою серією індексів на основі критеріїв сталого розвитку є Dow Jones Sustainability Indexes (DJSI), запущена в 1999 році компаніями Dow Jones Indexes і SAM, США. Серія складається з 20 індексів, що відображають капіталізацію соціально відповідальних компаній по всьому світі: в ЄС, Єврозоні, Північній Європі, Північній Америці, Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, США, Південній Кореї і Японії. Ліцензованими користувачами індексу є більше 70 фінансових інститутів з 19 країн. На основі індексів DJSI вони управляють активами обсягом понад 8 млрд. доларів США. Один з індексів, що входять в серію, - Dow Jones Sustainability World Index (DJSI World) – 10 % підприємств з кращими результатами в області КСВ з 2500 компаній, включених до Dow Jones Global Total Stock Market Index.

– суб'єкти ринку трудових ресурсів. Вагоме значення для підприємств мають

трудові ресурси. Відповідно привабливість підприємства для працівників оцінюється соціальними стандартами які діють на підприємстві та про які звітує підприємство перед суспільством. Задоволеність населення соціальними стандартами дозволить забезпечити високий рівень соціального консенсусу в суспільстві та узгодження інтересів усіх учасників суспільних відносин;

– суб'єкти ринку товарів (робіт та послуг). На основі оприлюдненої інформації споживачі продукції підприємства можуть слідкувати за доброчесністю підприємства та його значенням в дотримання соціальних та екологічних стандартів. Досить часто звітність сталого розвитку виступає маркетинговим інструментом для підприємства, для збільшення обсягів реалізації;

– суспільство. Суспільство зацікавлене в сталому розвитку підприємств з декількох позицій: по-перше, суб'єкти господарювання є основними джерелами поповнення державного та місцевих бюджетів, а це дає можливість держави виконувати соціальні функції; по-друге, сталий розвиток підприємства є основою забезпечення екологічної, економічної та соціальної безпеки; по-третє, оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання дозволить впливати суспільству на державу для забезпечення трансформації вимог до господарської діяльності;

– управління суб'єктом господарювання. "Функціонування системи управління сталим розвитком підприємства ґрунтується на інформації, якою володіє керівництво, яка, відповідно, формується всередині підприємства. Комплексність формування такої інформації полягає в сукупності показників та їх аналітичної інтерпретації в галузі планування, бухгалтерського та управлінського обліку, звітності, аналізу, контролю з метою забезпечення необхідними даними, які реалізуються в системі управління поточних і стратегічних функцій і завдань". «Система управління сталим розвитком підприємства – це не окрема складова управлінського персоналу, а цілісна система управління, адже включає всі аспекти діяльності підприємства і спрямована на їх гармонізацію. Управління сталим розвитком – це нова

концепція управління, яка в умовах необхідності вирішення назрілих глобальних проблем соціального характеру (зниження якості життя населення, загострення соціальних конфліктів в суспільстві на основі майнової нерівності), економічного характеру (світова фінансова криза, зниження ролі держави як регулюючого інституту в зв'язку з формуванням наднаціональних економічних фігурантів (транснаціональних корпорацій), нерегульованість фінансових спекуляцій на світових фінансових ринках), екологічного характеру (збільшення кількості викидів забруднюючих речовин, формування озонових шарів, зменшення площі суші, погіршення екологічних показників) набуває все більшого значення в економічній науці».

Питання оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання для підприємств є досить важливою складовою управління поведінкою в зовнішньому середовищі. «Нові умови господарювання вимагають використання більш досконалих бізнес стратегій. Природоохоронні стратегії мають таку можливість, адже правильне використання перспектив навколишнього середовища може скоротити витрати і знизити рівень ризику. Крім того, можливе підвищення репутації підприємства і, відповідно, збільшення її оцінки у складі нематеріальних активів. Пошук нових ринкових сегментів, задоволення новими способами потреб клієнтів, а також той факт, що діяльність підприємства спрямована на вирішення глобальних проблем, найчастіше оцінюється акціонерами і сприяє збільшенню вартості акцій на ринку цінних паперів». Проте в сучасних умовах бізнес відносить до звітування в такому напрямку як до формальності, незважаючи на те, що держава не регламентує звітність сталого розвитку. Так, звітність сталого розвитку проявляється в двох напрямках:

– по-перше, звітність сталого розвитку розглядається як формальність. "Багато підприємств бачать звітність як процес дотримання вимог законодавства, а не як процес передачі значимої інформації. Крім того, різні напрямки звітності розвивалися відокремлено один від одного, додаткові вимоги та інформаційні запити додавалися

до вже існуючої моделі, а не інтегрувалися в неї. І тенденція додавання все нових вимог зберігається. Такий підхід став причиною формування складного, багато в чому дублюючого набору розрізнених відомостей. В результаті не розкриваються існуючі важливі взаємозв'язки, наприклад, між: стратегією і ризиком, фінансовими та нефінансовими показниками, корпоративним управлінням і показниками, і власними показниками підприємства та показниками інших підприємств в ланцюгу створення додаткової вартості" [3, с. 5];

– по-друге, звітність сталого розвитку є інструментом налагодження діалогу між підприємством та громадянським суспільством. «Для соціально відповідальних – компаній нефінансові звіти – це пошук сенсу і інструмент для того, щоб: продемонструвати місію компанії; показати співробітникам, в якій компанії вони працюють, інвесторам – в яку компанію вони інвестують, а партнерам – з ким вони працюють; налагодити діалог із громадськими організаціями та місцевими громадами» [5]. Налагодження такого діалогу має стати основним завданням держави в контексті формування публічного механізму оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємств.

В загальному вигляді даний механізм пропонуємо представити в наступні моделі (рис. 1).

Відповідно до представленої моделі механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання має наступні положення:

1. Механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємств має розглядати **господарську діяльність як модель взаємодії із зовнішнім середовищем, що представлене соціальною, економічною та екологічною складовими**. «Однією з важливих характеристик системи є поняття структури, тобто сукупність елементів і зв'язків між ними, що відображають їх взаємодію. Якщо ж розглядати підприємство як соціально-еколого-економічну систему, то необхідно сказати про сукупність виробничих підрозділів економічного, соціального та екологічного призначення і взаємодіючих між ними елементів економічного, соціального

та природного середовища, які в процесі спільного функціонування між собою і між елементами підприємства забезпечують, з одного боку, високі економічні показники, а з іншого – збереження біосфери і соціального консенсусу в суспільстві. Виробничі, соціальні та екологічні підрозділи виконують різні види діяльності, які протилежні за призначенням, але функціонують в якості одного цілого, а ступінь їх гармонізації вказує на ефективність управління сталим розвитком підприємства і, відповідно, безпеки соціально-еколого-економічної системи підприємства. Процес гармонізації економічних, екологічних та соціальних параметрів діяльності підприємства ускладнює процес управління відповідними об'єктами, які певним чином відображаються в системах планування бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю» [5, с. 104]. Вперше серед вітчизняних вчених підприємство як соціально-еколого-економічну систему розглянув Д.О. Грицишен, зокрема вчений визначив наступні складові:

– економічна, соціальна і природна (екологічна) системи виступають поставальниками ресурсів: промислове підприємство як соціально-еколого-економічна система функціонує шляхом використання ресурсів природного (водні, земельні, лісові, мінеральні атмосферні та інші ресурси), економічного (фінансові, інформаційні, технічні та інші ресурси) та соціального (трудові (людські) ресурси) характеру. Залежно від використання даних ресурсів у господарській діяльності промислового підприємства, виникає можливість їх подальшого використання і, відповідно, зменшується вплив на соціальну, екологічну та економічну системи суспільства й забезпечується функціонування через механізм еколого-економічної безпеки;

– підприємство як соціально-еколого-економічна система в ході господарської діяльності впливає на системи зовнішнього середовища, що може позначитися на їх подальшому існуванні та ефективному функціонуванні. Залежно від напрямів та ефективності використання ресурсів зовнішнього середовища відбувається подальше функціонування системи, що

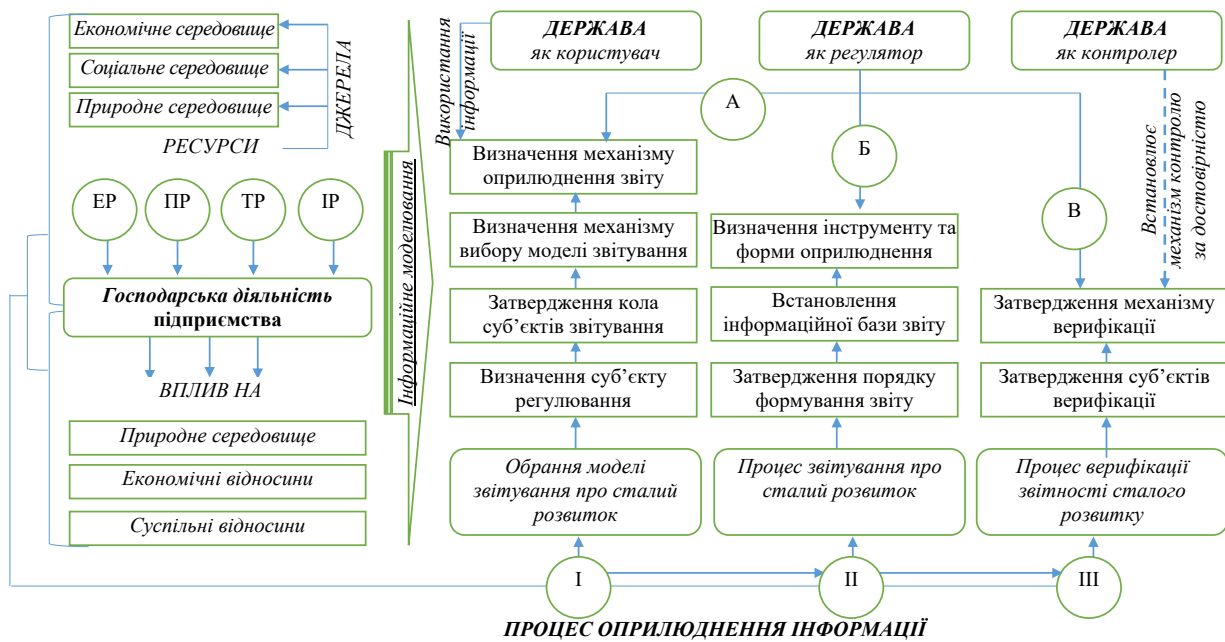

Рис. 1. Механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання
Умовні позначення: EP – економічні ресурси; PP – природні ресурси; TP – трудові ресурси; IP – інформаційні ресурси; А – держава регулює форму звітування про сталий розвиток підприємств; Б – держава регулює процес звітування; В – держава регулює процес верифікації звітності сталого розвитку

виявляється в наступному: безвідповідальне використання природних ресурсів призводить до екологічної кризи; як результат маніпулювання з економічними ресурсами на ринках капіталів виникає світова економічна криза, відсутність соціального консенсусу проявляється в неефективній взаємодії підприємства і суспільства при використанні соціальних ресурсів [7].

Таким чином, при розробці механізму оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання варто розглядати господарську діяльність як соціально-еколого-економічну систему. Це дозволить в повній мірі визначити інформацію, яка має бути оприлюднена та яким чином має бути сформована, щоб задовольнити інформаційні запити усіх учасників соціально-економічних відносин.

Відповідно інформація має бути сформована та оприлюднена таким чином, щоб користувач мав уявлення про:

- по-перше, використання природних ресурсів, зокрема ефективність використання природних ресурсів (земельні ресурси, водні ресурси, повітряні ресурси, корисні копалини);

- по-друге, ефективність використання трудових ресурсів та виконання соціальних гарантій перед працівниками підприємства;

- по-третє, залучення та ефективність використання економічних ресурсів, зокрема інвестиційних, кредитних та інших;

- по-четверте, використання інформаційних ресурсів та особливості їх залучення для управління підприємством в контексті змін зовнішнього середовища;

- по-п'яте, оцінка впливу господарської діяльності підприємства на природне середовище, зокрема через відходи виробництва, викиди в атмосферне повітря, скиди у водні ресурси та інше;

- по-шосте, місце підприємства в системі економічних відносин, зокрема його взаємовідносини із іншими учасниками економічних відносин, що формує репутацію підприємства на різних ринках;

- по-сьоме, виконання підприємством соціальної місії.

Таким чином, держава при формуванні публічної політики в сфері сталого розвитку має передбачати порядок звітування підприємств про сталий розвиток, що врахує вище визначення складові. Зазначенні складові в тій чи іншій формі

відображаються в міжнародних моделях звітування про сталий розвиток.

2. Важливою складовою процесу оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання є **обрання моделі звітування про сталий розвиток**, що передбачає наступні підетапи, які є взаємопов'язаними:

2.1. Вважаємо, що суб'єктом регулювання процесу оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємств має стати Міністерство фінансів України в частині регулювання бухгалтерського обліку. Проте для формування комплексного підходу до формування звітності сталого розвитку суб'єктів господарювання є потреба в налагодженні інформаційно-комунікаційних зв'язків між іншими суб'єктами реалізації публічної політики.

2.2. Визначення суб'єкту регулювання. В даному напрямку важливим є на державному рівні затвердження суб'єктів, або ж критеріїв, за якими будуть визначатися суб'єкти, що зобов'язані оприлюднювати інформацію про сталий розвиток. Вважаємо, що такими суб'єктами мають виступати суб'єкти господарювання, які:

- належать до середніх та великих підприємств відповідно до господарського законодавства;
- створенні в формі товариств (Товариство з обмеженою відповідальністю, Товариства з додатковою інформацією, Приватного акціонерного товариства, Публічного акціонерного товариства);
- підприємства, що видобувають корисні копалини, користуються змемельними та водними ресурсами.
- підприємства, що видобувають корисні копалини, користуються змемельними та водними ресурсами.
- підприємства, що видобувають корисні копалини, користуються земельними та водними ресурсами.

2.3. Визначення механізму вибору моделі звітування є особливим підетапом формування механізму оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємств. Сьогодні в світі функціонують 5-ть моделей звітування про сталий розвиток підприємств. «До моделей регулювання звітності сталого розвитку належать: AA1000, GRI (Global Reporting Initiative),

Стандарти Саншайн, Глобальний договір ООН, Принципи Екватора. Кожна з названих моделей визначає власні положення формування та оприлюднення інформації про сталий розвиток, окремі моделі призначені для регулювання галузевих особливостей діяльності підприємства. Формування звітності за тими чи іншими стандартами залежить від стратегії підприємства, його місця на відповідних ринках та потреби його визнання на міжнародному рівні» [7]. В дисертації Д.О. Грицишена представлено комплексна характеристика зазначених моделей (рис. 2).

Зазначенні моделі мають бути затвердженні на нормативному рівні із зазначенням критеріїв їх використання тими чи іншими суб'єктами господарювання. Так, Міністерством фінансів України має бути розроблене положення, що міститиме критерії за якими підприємства має обрати модель звітування за сталим розвитком. До таких критеріїв варто віднести:

- галузь діяльності підприємства;
- географічні особливості діяльності підприємства;
- кількість працюючих;
- обсяги діяльності;
- продукція та організація виробництва;
- використання природних ресурсів.

2.4. Визначення механізму оприлюднення звіту має передбачити порядок оприлюднення, період оприлюднення та строки оприлюднення звітності сталого розвитку. Вважаємо, що найбільш прийнятними для вітчизняного бізнесу будуть наступні положення:

- звітним періодом оприлюднення звітності сталого розвитку пропонуємо визначити три календарні роки. Адже, оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємства має показати не стільки стан скільки динаміку та напрями трансформації господарської діяльності підприємства в забезпеченні екологічних, соціальних, економічних та гармонізаційних цілей сталого розвитку;
- строк оприлюднення інформації про сталий розвиток підприємства пропонуємо визначити в залежності від обсягів звіту та параметрів, які мають бути в ньому оприлюднені. В загальному такий строк не може перевищувати пів року;

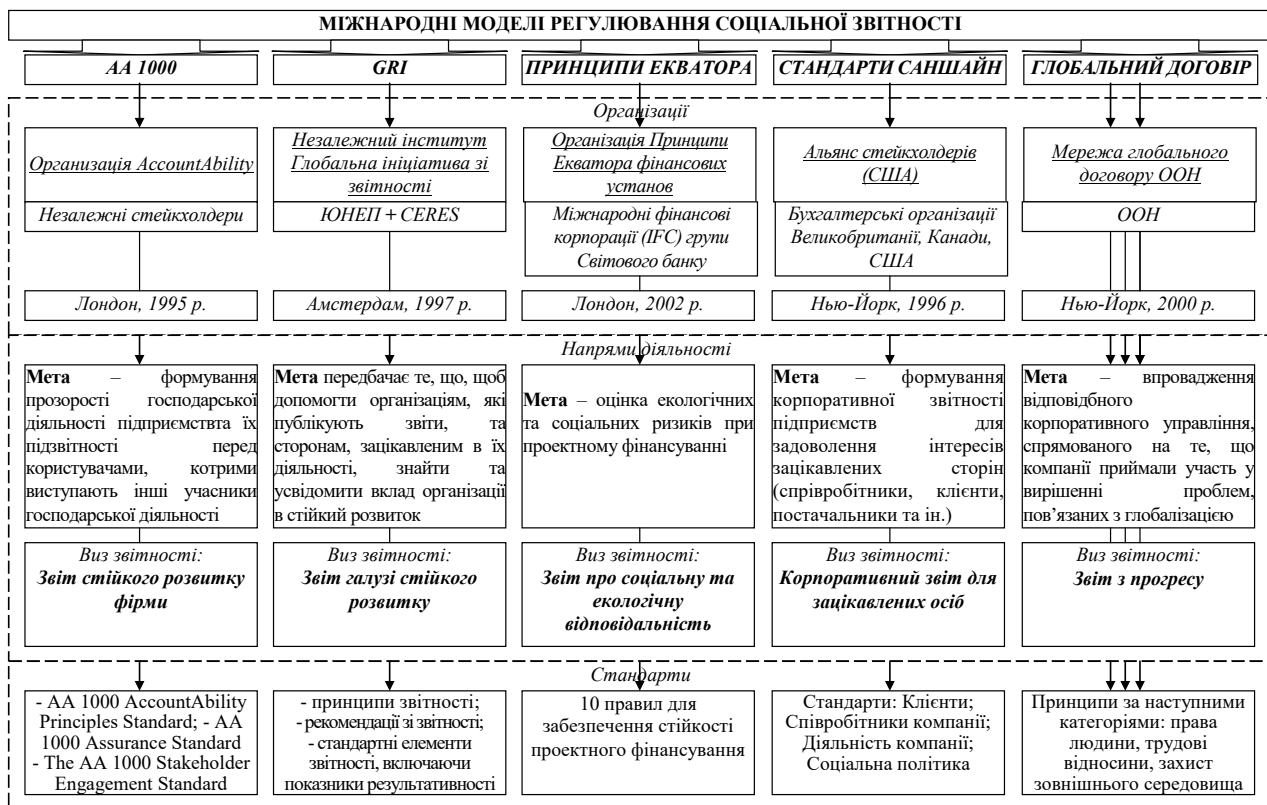

Рис. 2. Характеристика міжнародних моделей соціального звітування в світі за Д.О. Грицишеним [7]

– даний звіт пропонуємо оприлюднювати на офіційному сайті суб'єкту господарювання.

3. Вважаємо, що власне **процес звітування про сталий розвиток** має бути затверджений на рівні держави за наступними положеннями:

– затвердження порядку формування звіту. Нормативно-правовим регулюванням оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання пропонуємо передбачити формування політики підприємства про сталий розвиток, що стане основою та внутрішнім регламентом формування звітності сталого розвитку;

– встановлення інформаційної бази звіту. Інформаційною базою звіту про сталий розвиток – має стати внутрішня та зовнішня інформація. Внутрішня інформація формується на основі бухгалтерських (фінансова звітність, статистична звітність, соціальна звітність, екологічна звітність) та позаоблікових даних. В свою чергу дані зовнішнього середовища мають бути підтверджені та офіційні;

– визначення інструменту та форми оприлюднення порядок та форма опри-

люднення в контексті строків та інструментів представлено вище.

4. Процес верифікації звітності сталого розвитку має бути затверджений на нормативному рівні за наступними ключовими аспектами:

- затвердження суб'єктів верифікації;
- затвердження механізму верифікації.

В розробленому механізмі місце держави проявляється в наступних аспектах:

1) Держава як користувач. Так, органи державної, регіональної та місцевої влади можуть використовувати інформацію про сталий розвиток підприємств в контексті розробки державних, регіональних та місцевих стратегій, а також формування та реалізації державно-управлінських рішень;

2) Держава як контролер – формує порядок верифікації звітності сталого розвитку та здійснює контроль за дотриманням законодавства щодо оприлюднення інформації про сталий розвиток;

3) Держава як регулятор – формує та реалізує правовий механізм регулювання процесу оприлюднення інформації про

сталий розвиток суб'єктів господарювання.

Висновки і пропозиції. Таким чином, розроблено механізм оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання, який представлений в формі інформаційної моделі, яка передбачає наступні положення: по-перше, розгляд підприємства як соціально-еколого-економічної системи у взаємозв'язках із природним, економічним та соціальним середовищами; по-друге, обґрунтовано обрання моделі звітування про сталий розвиток; по-третє, визначено процес звітування про сталий розвиток суб'єктів господарювання; по-четверте, визначено складові процесу верифікації звітності сталого розвитку. В контексті зазначеного обґрунтовано роль держави як контролера, користувача та регулятора. Запровадження зазначеного механізму оприлюднення інформації про сталий розвиток суб'єктів господарювання є складовими комплексного інформаційного механізму, що дозволить підвищити ефективність реалізації публічної політики в досліджуваній сфері.

Список використаної літератури:

1. Dr Stephen Brien. 2020 Legatum Prosperity Index. 2020. URL: <https://li.com/reports/2020-prosperity-index/>.
2. Europe: Quality of Life Index by Country 2020. 2020. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp?title=2020&region=150.
3. GDP based on purchasing-power-parity (PPP) per capita (англ.). МВФ (12.10.2021). Дата обращения: 12 октяб-ря 2021.
4. Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery. 2020. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020>
5. Terry Miller, Anthony B. Kim, James M. Roberts with Patrick Tyrell. Highlights of the 2020 index of economic freedom. 2020. URL: https://www.heritage.org/index/pdf/2020/book/2020_IndexofEconomicFreedom_Highlights.pdf.
6. Бородин І.Л. Функції публічного управління. Юридичний вісник. 2014. № 3(32). С. 24–29.
7. Грицишен Д.О. Ісламська модель бухгалтерського обліку в умовах глобалізації: напрями адаптації в Україні. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Грицишен Дмитрій Олександрович. Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир, 2010.
8. Єршова Н.Ю., Звітність про сталий розвиток: актуальні питання впровадження. 2019., URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/226.pdf>.
9. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна». URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/Національна%20доповідь%20ЦСР%20України_липень%202017%20ukr.pdf.
10. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. К. : Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. С. 72.
11. Рейтинг стран мира по индексу глобальной конкурентоспособности. 2020. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index>.
12. Рейтинг стран мира по индексу экономической свободы. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/index-of-economic-freedom>.
13. Рейтинг стран по уровню процветания. 2021. URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/legatum-prosperity-index>.
14. Сергієнко-Бердюкова, Л. В., & Барішнікова, О. М. (2016). Формування звітності сталого розвитку: міжнародні системи регулювання. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, (2(32)), С. 317–329.

Kharchenko O. State regulation of the procedure for disclosure of information on sustainable development of enterprises

The article focuses on the feasibility of developing an innovative approach to the publication of information about sustainable development by business entities. The problem of socio-economic development process management is studied. It is determined that sustainable development includes the environment of functioning of both the enterprise and the person, its social, natural and economic needs. It is confirmed that the generalized information on sustainable development of the population in the context of the industry or region will provide information on the process of formation and implementation of public administration decisions.

The requirements for openness and transparency of information on the activities of enterprises, the quality and completeness of the information disclosed are highlighted. Stakeholders of both disclosed information and public policy were studied, including: capital market entities (securities market), labor market entities, commodity market entities (works and services), society, business entity management. It is determined that business refers to reporting in this direction as a formality, despite the fact that the state does not regulate the reporting of sustainable development. The directions of manifestation of sustainable development reporting are presented (sustainable development reporting is considered as a formality, sustainable development reporting is a tool for establishing a dialogue between the enterprise and civil society). A mechanism for publishing information on sustainable development of business entities has been developed. Features of the published information on sustainable development of the enterprise for the needs of the user are singled out. The main powers of the state in the formation of public policy in the field of sustainable development are defined, namely: to provide for the procedure of reporting of enterprises on sustainable development, which takes into account the above definition of components. Models of reporting on sustainable development of the enterprise are investigated. Emphasis is placed on the requirements for the subjects of regulation of published information on the sustainable development of the enterprise. International models of social reporting in the world are characterized.

Key words: *reporting, sustainable development, business entity, reporting, model, mechanism, information.*